

Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка
Факультет української філології та журналістики
Кафедра журналістики

Дипломна робота магістра

з теми: **РОЗВИТОК ЖАНРУ ТРЕВЕЛ У СУЧАСНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ
ЖУРНАЛІСТИЦІ**

Виконала: магістрантка Zhb1-M17
групи
спеціальності 061 Журналістика
за освітньою програмою Журналістика
Базь Оксани Юріївної

Керівник: Волковинський О. С., доктор
філологічних наук, професор

Рецензент: Опря Б. О., кандидат
історичних наук, доцент кафедри
туризму

м. Кам'янець-Подільський – 2018

ЗМІСТ

ВСТУП

РОЗДІЛ 1. ТЕНДЕНЦІЇ ТРЕВЕЛ-ЖУРНАЛІСТИКИ У ІСТОРИЧНОМУ АСПЕКТІ: ВІТЧИЗНЯНИЙ І ЗАКОРДОННИЙ ДОСВІД

1.1. Історіографія тревел-журналістики. Становлення жанру

1.2. Тенденції сучасної тревел-журналістики у американських та європейських програмах

Висновок до першого розділу

РОЗДІЛ 2. ОСОБЛИВОСТІ СУЧАСНОЇ ТРЕВЕЛ- ЖУРАЛІСТИКИ

2.1. Характерні риси та способи втілення сучасної візуальної та аудіо-візуальної інформації у тревел-проектах (на прикладі відео-блогу «Двоколісні хроніки» та матеріалах українського тревел-фотографа Олега Слободенюка)

2.2. Жанрові особливості сучасних українських тревел-проектів (на матеріалах інформаційного ресурсу «Ukrainer»)

Висновок до другого розділу

ВИСНОВКИ

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

ФАКТОЛОГІЧНІ ДЖЕРЕЛА

ВСТУП

Культурні, географічні та ментальні особливості інших держав завжди викликали захоплення у глядача / читача / слухача. Популярність та цікавість подібних категорій сприяли розвитку окремої галузі журналістики, що спеціалізується на описі буденних явищ. Та з часом текстового контенту стало замало, і відбулося розвиток форм та злиття жанрових особливостей матеріалів такого типу. Значний прогрес у сфері відображення процесу мандрування зумовив необхідність виділити такий тип продукції в окрему нішу журналістської сфери, а саме тревел-журналістику.

Особливості тревел-матеріалів стали об'єктом досліджень багатьох науковців, серед яких: Л. Дускаєва [16], Ю. Зеленьок [18], К. Катріч [22], Г. Кубатьян [26, 27], І. Показаньєва [44, 45, 46], Ю. Полежаєв [47, 48, 49], М. Паніковська [42], Т. Редькіна [52, 53], О. Тополова [58] та інші. Загалом вказані дослідження стосувалися особливостей історичних, жанрових, а також формальних елементів тревел-продукції.

Значний розвиток способів поширення та відтворення подібних проектів зумовили актуальність обраної теми дослідження. А ріст популярності матеріалів подібного типу за останнє десятиліття (наприклад, програм «Орел та решка», «Світ на виворіт» тощо) підтверджує необхідність досліджувати відповідну тему з нових точок зору. До того ж, в процесі вивчення обраної теми, віднайдено чимало досліджень, які детально аналізують окремий тип тревел-матеріалу (зазвичай, текстового чи відео-формату, наприклад праці О. Юферевої [65] чи О. Бабак [1]), але жодна з розглянутих розвідок не проводить комплексного аналізу тревел-продукту, а концентрується на окремому формальному втіленні тревел-тематики. Особливо подібна ситуація помічена у сфері тревел фото-журналістики, якій дослідники практично не приділяють необхідної уваги. Ці та інші фактори зумовлюють не тільки актуальність обраної теми, а й її новизну.

Мета – дослідити формальні, тематичні та жанрові особливості тревел-матеріалів (на прикладі відео-блогу «Двоколісні хроніки», фото-проекту про навколосвітню подорож О. Слободенюка та проекту-експедиції ресурсу «Ukraïner»). Для досягнення мети необхідно вирішити такі завдання:

- вивчити відповідну літературу та дати визначення поняттю тревел-журналістика;
- окреслити історичний процес формування цієї галузі журналістики;
- дослідити загальні особливості європейських та американських тревел-проектів;
- описати тематичну спрямованість тревел-матеріалів й специфіку їх втілення та розкриття;
- визначити жанрові особливості матеріалів про подорожі;
- проаналізувати функціональне призначення матеріалів подібного типу;
- визначити особливості втілення та впливу різноформатних тревел-матеріалів (на прикладах «Двоколісних хронік», фото-проекту О. Слободенюка та ресурсу «Ukraïner»);
- проаналізувавши, всі вище перелічені фактори, визначити тенденції сучасної української тревел-журналістики.

Об'єктом здійсненого дослідження є зразки тревел-журналістики.

Предметом – виступають жанрові, тематичні та формальні особливості реалізовані у цих зразках.

У процесі написання роботи використано загальнонаукові та спеціальні методи. У першому розділі застосовано аналіз (структурний та образний), синтез, методи історичного, хронологічного та логічного підходу. У другому – методи дедукції (використано в процесі аналізу окремих проектів, які є зразками популярних програм / проектів сучасності), індукції (застосовано у процесі визначення тенденцій загалом, які можуть впливати на характер окремого матеріалу), узагальнення, інтерпретації та порівняння.

Практичне значення одержаних результатів полягає у тому, що матеріали дипломної роботи можуть бути використанні для створення лекційних та практичних курсів у сфері тревел-журналістики.

Структура дослідження. Робота складається зі вступу, двох розділів з підрозділами, висновків та списків використаних джерел (наукової та фактологічної літератури). Загальний обсяг роботи 89 сторінок. З них основного тексту – 78 сторінок.

ВИСНОВКИ

Відтак, тревел-журналістика є специфічним підвидом традиційної журналістики, яка зосереджена на розкритті історико-культурних, географічних та ментальних особливостей окремого регіону чи нації. Вид тревелологу сягає своїм корінням ще до часів античності. В стародавній формі вона існувала у рамках літературних описів, географічних путівників, архітектурних оглядів. Як окремий жанр журналістики сформувалася на початку XIX століття (1800 роки – модерний етап) і характеризувалася зовнішніми описами географії та культури, а ось з другої половини XIX століття набула рис проблемності та викрасталізувалася у жанрі проблемного-нарису. У XX столітті (з 1950 по 1980 роки – постмодерний етап) відбулося зародження вітчизняної тревел-журналістики, яка існувала у формі тексту та програми туристичного змісту. На цьому етапі помітна істотна відмінність між українськими та закордонними зразками тревел. Європейські та американські тревелологи намагалися формувати як значну частину прикладного так і дослідницького матеріалу у жанрі тревел. Тоді як вітчизняна практична тревел-журналістика існувала номінально, а її дослідження з наукової точки зору практично не здійснювалося. У кінці XX (1980 – 1990 роки сучасний етап) на початку XXI століття відбулася зміна парадигм сучасних українських тревел-матеріалів, які перестали зосереджуватися на констатації туристичних маршрутів, а розпочали розглядати деталі культури, історії, географії та побуту окремих країн, що наблизило такий вид матеріалів більш до аналітичної журналістики.

Серед тенденцій які панували на початку XXI столітті в європейських та американських тревел-програмах вдалося визначити наступні:

- сегментованість контенту (орієнтація на конкретний тип споживача інформації);
- зворотній напрямок дестинації (в первісному уявленні мандрівка має відбуватися за схемою «дім – чужина», на сучасному етапі відбувається реалізація механізму мандрування «чужина – дім»);
- комерціалізація (тревел-журналісти втрапляють у залежність від туроператорів та популярних туристичних зон);
- утвердження культурних стереотипів;
- орієнтованість на масового глядача / читача / слухача (у аудіо-візуальні журналістиці панують інфотейнмент програми);
- «перевідкриття» відомої планети;
- сприяння у поширенні глобалізації;
- дигіляція (перехід у цифровий світ).

Тематична спрямованість сучасних тревел-проектів будується за принципом двотемності – загальної теми жанру тревел та спеціальної теми окремого проекту. Загальна тематика – це розкриття зовнішніх геокультурних та побутових особливостей регіону чи місцевості. Спеціальна тематика розділяється на мікро-теми, такі як: тема подорожі, тема задана ведучим / автором, тема окремої програми чи матеріалу. Наприклад, в аналізованих проектах, були різні мікротеми, у блозі «Двоколісні хроніки» на фоні теми життя веломандрівників розвивалася, тема сімейних відносин та тема догляду за дитиною під час навколосвітньої подорожі. У фото-проекті О. Слободенюка розкривалася тематика взаємодії людини з флорою, фауною, силами природи. У ресурсі «Ukrainer» тема сродної праці, яка є рушійною силою культурного прогресу держави тощо. Загалом, в аналізованих проектах вдалося визначити декілька типів тем: люди, історія, хобі (або справа життя) та середовище.

Політематичність тревел-журналістики дозволяє використовувати різні засоби вираження та реалізації окремої думки, а саме полікодованість (тобто використання різних форм передачі даних, тобто текст, фото, відео). Проаналізувавши матеріали «Двоколісних хронік», проекту О. Слободенюка та

«Ukraineg» вдалося визначити наступні характерні особливості кожної з форм втілення жанру тревел. Серед рис притаманних тревел-тексту є наступні:

- розгорнута деталізація (точні описи притаманні подорожним нарисам, аналітичність огляду чи нагнітання ефекту присутності у репортажі) або ремарковість (коротка подача основної думки, зазвичай висловленої у формі поста чи підпису під відео чи фото, подана у формі анонсу, ремарки, замітки чи замальовки);
- структурованість (за категоріями, хронологією чи порядком отримання інформації);
- поряд з представленням авторської позиції відбувається ретрансляція думки центрального персонажа оповіді чи групи персонажів;
- завуальованість проблем (тобто опосередкований натяк на проблемні точки без прямого називання тієї чи іншої ситуації проблемою);
- гібридизація традиційних журналістських жанрів у рамках тревел-тексту (наприклад, поєднання рис репортажу, нарису, огляду, інтерв'ю та подача отриманого результату у формі новітнього інтернет-жанру лонгріду).

Особливості відео-проектів тревел-журналістики:

- наявність прямої чи зворотної хронології;
- традиційна композиція – побудова відео-продукту на основі триактної структури;
- орієнтація на героїзацію (через особистісний чи діяльнісний показники);
- візуалізація інформації за допомогою додаткових матеріалів (інфографіки чи субтитрів);
- присутність мовця або групи оповідачів мета якого зосередити увагу аудиторії на інформації. Центральною постаттю програми може бути ведучий, який грає певну роль (географа, екскурсовода, вчителя, шоумена тощо) або місцевий житель який описує свої будні. Помічено, що сучасні програми відмовляються від ведучих аби зосереджувати увагу на ментальних та атмосферних моментах окремої місцини, якою здійснюється подорож;

- близька до документальної манера передачі зовнішньої дійсності;
- діалогічність (ведення прямого (словесного) та непрямого діалогу з своєю аудиторією).

Специфічні риси тревел-фото:

- глибока атмосфера візуалізація (використання світла, тіні та кольору для відтворення особливостей окремої культури чи місцевості);
- фреймовість (тобто поміщення окремої дійсності у визначені фотографом рамки), яка дозволяє моделювати збірний образ окремої країни
- образність (помічено три види тревел-образів: образ-особистість, образ-явище, образ атмосфера);
- періодичність;
- приватність;
- невизначена адресність.

Загалом сучасні українські тревел-проекти характеризуються:

- орієнтацією на базові потреби аудиторії (самовираження, повага, соціальні зв'язки, безпека та фізіологічні потреби);
- виступають мотиватором (їх мета – підштовхнути глядача / читача до дії), а також є джерелом візуального досвіду (на той випадок, якщо глядач не може сам подорожувати, подібні проекти надають можливість відчутти себе опосередкованим мандрівником);
- спрямовані на культивування стереотипів (здійснюють підтвердження усталених уявлень або створюють та впроваджують);
- характеризуються яскраво вираженою персоніфікованістю (близької до сфер літератури чи кінематографії), яка зосереджується або в образі автора / ведучого або в особі окремого персонажа;
- спрямовані викликати емпатичні реакції (для цього використовують стандартні способи дитина в кадрі або тварина на фото);
- культивують певні механізми сприйняття людиною себе та світу (використовують традиційні методи протиставлення «свого» та «чужого» та новітню методологію «свій серед чужих», «людина і дім», «людина і світ»);

- орієнтуються на утвердження усталених брендів держав (наприклад, Тайланд – країна усміхнених людей) або ж на зовнішній чи внутрішній ребрендинг (наприклад, Україна – держава унікальних трудяг);

- зміщення культурних акцентів (перехід від твердження «зовнішня культура творить внутрішню культуру кожного громадянина» до уявлення про те, що культуру загалом творять уніками, якими може бути кожен з нас);

- перехід від традицій журналістики-опису до журналістики-занурення – тобто виявлення глибинних причин існування того чи іншого соціо-ментального явища;

- поєднання неінкультивного та інкультуваного типу розгляду даних.

Відтак, виходячи із загальних рис сучасних тревел-матеріалів, вдалося визначити їхні функції:

- імагологічну;
- націєтворчу;
- утилітарну (довідкову);
- рекламну;
- іміджову;
- пізнавальну;
- асоціативну
- гедоністичну;
- навчальну;
- розважальну;
- інтерпритації;
- координації;
- популяризації;
- емоційно-оцінну;
- атмосферну;
- естетичну тощо;

Таким чином, аналізуючи матеріали тревел-журналістики, можна виділити такі основні жанрові різновиди тревел-продукції:

- жанри текстових матеріалів: традиційні (репортаж, нарис, огляду інтерв'ю), тревел-жанри (щоденник, довідково-енциклопедичні дані, рекомендація), інтернет жанри (лонгвід).

- жанри фотографії: традиційне фото (портрет, пейзаж, архітектура, натюрморт, авангард, астрофотографія, вуличне-фото, фото-полювання, колаж), журналістська фотографія (інформація, новина, репортаж, нарис, зарисовка), тревел-світлина (щоденник та путівник);

- жанри відео-програми: за форматом (документальне, репортажне, кінематографічне відео), за періодичністю (одиничне та циклічне), за характером інформації (розважальне шоу).

Таким чином, сучасні українські тревел-матеріали мають чимало спільного з закордонними зразками. Серед рис, які об'єднують вітчизняний, американський та європейський тревел-простір є наступні тенденції:

- тяжіння до сегментації аудиторії та контенту;
- переосмислення суті мандрівки й концентрація на мандрюванні всередині власної держави;
- насадження культурних стереотипів та рух до інфотейменту.

Серед тенденцій суто української тревел-журналістики:

- відхід від прямої до опосередкованої комерціалізація, де остання стає не метою творення тревел-матеріалу, а засобом на наслідком популяризації тревел-тематики;

- повторне відкриття «дослідженої» планети невідомими стежками;
- заміна конфронтаційного механізму сприйняття дійсності «свій-чужий» на «свій серед чужих» та «свій у дома».

Відтак, тревел-журналістика сьогодні є тим родом журналістики яка працює з динамічною інформацією (про зовнішню дійсність), яка є мінливою та рухливою. Розвиток та швидка зміна даних такого характеру змушують і травеологів видозмінювати форми та способи висвітлення інформації. Відхід від констатуючого типу подачі даних у тревел традиції (про який говорила Т. Варемчук) дуже помітний, що сприяє розвитку галузі загалом. Вдалим для

сучасних травеологів є зміна вектору з європоцентризму чи америкоцентризму та перехід до україноцентризму. Це дозволяє показати культурні, географічні, гастрономічні переваги України без зайвої голослівної акцентуації на фальшивій патріотичності та духовній хоробрості. Два вище зазначених терміни стали стереотипом для самих українців нав'язаних навчальними закладами, мас-медіа та соціумом. У тревел-матеріалах за людей говорять результати їхніх вчинків, реальні культурні чи архітектурні надбання, тобто відбувається демонстрація дійсних матеріальних чи нематеріальних здобутків, а не прості голослівні вислови про їхню наявність. Тревел-продукція стає фактичним доказом, що Україна та світ мають унікальні риси, які характеризують географії та націю якнайкраще та стимулюють описувати, досліджувати та відкривати знайомі та дикі для аудиторії звичаї та традиції.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Бабак О. Поняттєвий апарат дослідження телевізійних програм про подорожі. Український інформаційний простір. URL : <http://ijimv.knukim.edu.ua/zbirnyk/3> (дата звернення: 06.07.2018).
2. Баландинский Н. Географические проекты российского ТВ: кто есть кто и что есть что? URL : <http://www.geografia.ru/npprogr.htm>.
3. Баранова А. Конвергентная журналистика. Теория и практика : учеб. пособие для бакалавриата и магистратуры. Москва : Юрайт, 2014. 269 с.
4. Белькова С. В. Модифікації подорожнього нарису в українських газетних ЗМІ. С. 147-150. URL : file:///C:/Users/PK/Downloads/Nzizh_2014_54_29.pdf.
5. Беспалова А. Г. История мировой журналистики. Москва : Ростов на Дону : МарТ, 2004. 432 с.
6. Божук Т. І. Рекреаційно-туристичні дестинації : теорія, методологія, практика: дисертація д-ра геогр. Наук / Львівський національний університет імені Івана Франка. Львів, 2014. 528 с. URL : <https://mydisser.com/ru/catalog/view/85444.html>.
7. Вартанова Е. Л. Медиаэкономика зарубежных стран: учебное пособие. Москва : Аспект-Пресс, 2003. 335 с.
8. Веремчук Т. Тревел-шоу: на краю світу, на межі жанрів. Телекритика : веб-сайт. URL : <http://ru.telekritika.ua/telebachennya/2011-05-30/63200>.
9. Володина М. Н. Язык средств массовой информации. Москва : Изд-во МГУ, 2003. 690 с.
10. Глазунова И. В. Современная трэвел-журналистика США и Великобритании. Санкт-Петербург, 2016. URL : <http://nauchkor.ru/pubs/sovremennaya-trevel-zhurnalistika-ssha-i-velikobritanii-587d368a5f1be77c40d591e8>.
11. Голядкин Н. Краткий очерк становления и развития отечественного и зарубежного телевидения. Москва : Издво Ин-та пов. квалиф. работников

телевидения и радиовещания, 2001. Ч. 1 и 2. 90 с. URL : http://www.newsman.tsu.ru/wp-content/uploads/2015/01/Golyadkin_tv1.pdf.

12. Голядкин Н. ТВ-информация в США. Москва : Ин-т повыш. квалиф. работников телевидения и радиовещания, 1995. 79 с.

13. Джемаль О. Г. Мастерская трэвел-репортажа. URL : <http://cloudwatcher.ru/konkursy/08/veter-v-lico/1163>.

14. Долгова Л. В. Розвиток жанрової системи телевізійної трэвел-журналістики в контексті історії. Санкт-Петербург : Своє видавництво, 2017. С. 10–11.

15. Дондурей Д. Развлекательное ТВ : шутки в сторону. Телевидение : режиссура реальности: методические указания. Москва : Искусство кино, 2007. 355 с.

16. Дускаева Л. Р. Познавательльно-просветительская медиаречь: репрезентация коммуникативного сценария трэвел-медиа-текстов. *Научные ведомости Белгородского государственного университета. Сер. Гуманитарные науки*. 2014. Вып. 6 (197). Т. 24. С. 85–92.

17. Засурский Я. Н. Телерадиоэфир: История и современность. Москва : Аспект Пресс, 2005. 239 с.

18. Зеленюк Ю. О. Туристичні медіа як чинники духовно-морального виховання молоді. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія»*. Сер. Психологія і педагогіка. Острог, 2012. Вип. 21. С. 207–214.

19. Золотаревский Л. Цитаты из жизни. Москва, 1971.

20. Ильченко С. Н. Историко–культурные предпосылки трансформации системы жанров отечественного телевидения. Санкт-Петербург : Ин-т Высш шк. журн. и мас. коммуникаций, 2014. С. 38.

21. Історія фотожурналістики. Textreferat : веб-сайт. URL : <http://ua.textreferat.com/referat-5704-2.html>.

22. Катріч К. В., Демченко С. В. Стиль ведучого як вагома складова в авторських програмах формату «трэвел-журналістика». *Молодий вчений*. № 1326 (21). 2015. С. 132–134.

23. Киш Э.Э. Опасный жанр литературы. Москва : Репортажи, 1964.
24. Козлов С. Г. Основные тенденции развития СМИ в условиях формирования глобального информационного пространства. *Среднерусский вестник общественных наук*. 2008. №4. С.140–144.
25. Кривцов Н. В. Трэвел-журналистика: специфика направления и его проблемы. Вопросы теории и практики журналистики. 2017. Т. 6, № 3. С. 347–365.
26. Кубатьян Г. Жизнь в дороге: Путешествия вокруг света в поисках приключений. Высшая школа, 2002. URL : <http://evartist.narod.ru/text6/32.htm>.
27. Кубатьян Г. Тревел–журналистика. Начало. URL : <http://kubatyan.livejournal.com/20940.html>.
28. Кузнецов Г. В. Журналист на экране. Москва : Дело, 1985. 204 с.
29. Кузнецов Г.В. Телевизионная журналистика. Москва : Высшая школа, 2003. 203 с.
30. Лазутина Г. В. Основы творческой деятельности журналиста. Москва : Аспект Пресс, 2001. 240 с.
31. Лапина И. Ю. Основные тенденции функционирования научно–популярного телевидения : дис. канд. филол. наук. Москва, 2005.
32. Лучинская С. Ю. Журналы-травелоги в условиях глобализации масс-медиа. Краснодар, 2009. 165 с.
33. Маслова Н. М. Путевой очерк: проблемы жанра. Москва : Знание, 1980. 116 с.
34. Машкова С. Г. Интернет-журналистика: учебное пособие. Тамбов : Изд–во тамб. гос. техн. ун–та, 2006. 80 с.
35. Мащенко І. Г. Міфи і реалії телерадіоефіру. Київ : Агенство ТРК, 2001. 260 с.
36. Мельник Г. Общение в журналистике : секреты мастерства. Санкт–Петербург : Питер, 2005. 217 с.
37. Мінченко О. 7,3 млн українців користуються Instagram. *Watcher*. 23 січня 2018. URL : <http://watchercom.ua/018/01/23/7-3mlkrayintsivkorystuyutsyainstagram>.

38. Муленко Ю. Розважальні програми на українському телебаченні. *Журнал Science and Education a New Dimension*. С. 68–71. URL : http://seanewdim.com/uploads/3/4/5/1/34511564/38.mulenko_yu.vpdf.
39. Муха А. В., Федосеева Н. И. Содержательная и жанровая специфика трэвел-журналистики в зависимости от видов СМИ. URL : http://journal.mrsu.ru/wp-content/uploads/2015/07/muxa-fedoseeva_statya.pdf.
40. Найкращі трэвел–блоги України 2018. Momondo. 28 березня 2018. URL : <https://www.momondo.ua/kudy-poihaty/stattya/best-travel-blogs>.
41. Новикова А. А. Современные телевизионные зрелища: истоки, формы и методы воздействия. Москва : Алетейя, 2008. 135 с.
42. Паніковська М. А. Специфіка трэвел журналистики в блогосфері. С. 85–91. URL : <https://cyberleninka.ru/article//spetsifika-trevel-zhurnalistiki-vblogosfere>.
43. Пилипюк С. Найпопулярніші інтернет-ресурси в Україні. The village : 16 червня 2017. URL : <https://www.thevillage.com.ua/villa/ge/business/news/259269-naybilsh-vidviduvani-internet-resursi-v-ukrayini-may2017>.
44. Показаньева И. В. Генезис отечественного научно-популярного телевидения географической тематики: возникновение телевизионной трэвел-журналистики. URL: <http://www.mediascope.ru/node/1385>.
45. Показаньева И. В. Проблемное поле трэвел-журналистики как явления современного медиaprостранства. *Медиаскоп*. 2013. Вып. 3. URL : <http://www.mediascope.ru/node/1385>.
46. Показаньева И. В. Теоретическое осмысление основ трэвел-блогинга. Функциональные отличия трэвел-блогера и трэвел-журналиста. *Universum* : Филология и искусствоведение : электрон. научн. журн. 2015. № 3–4 (17). URL : <http://7universum.com/ru/philology/archive/item/2083>.
47. Полежаев Ю. Г. Імплементация контенту трэвел-блогів у викладанні іноземної мови професійного спілкування. URL : <http://www.kamts1.kpi.ua/node/2471>.
48. Полежаев Ю. Г. Трэвел–журнали в Україні: структурно-функціональні та жанрово–тематичні особливості. Запоріжжя, 2016. URL : http://virtu ni.education.zp.ua/info_cpu/sites/default/files/Polezhaev_dis_0.pdf.

49. Полежаев Ю. Г. Тревел-журналистика як об'єкт наукового осмислення : сфери інтересу та дискусійні проблеми (на матеріалі зарубіжного досвіду). URL : <http://pvs.uad.lviv.ua/static/media/1-69/16.pdf>.
50. Прутцков Г. В. История зарубежной журналистики. 1800–1929. Москва: Аспект Пресс, 2010. 416 с.
51. Пую А. С. Современная зарубежная журналистика : глокализация в практике западноевропейских СМИ. Санкт–Петербург. : Изд. дом Санкт–Петербург. ун–та, 2010. 422 с.
52. Редькина Т. Ю. Средства реализации развлекательной функции в трэвелтексте. *Вестник Санкт–Петербургского университета. Серия 9.* 2011. Вып. 4. С. 210–218.
53. Редькина Т. Ю. Этические и речевые нормы в трэвел-медиа-тексте. *Экология языка и коммуникативная практика.* 2014. № 1. С. 150–160.
54. Рэндалл Дэвид Универсальный журналист. Санкт–Петербург : Национальный Институт прессы, 2000. URL : <http://evartist.narod.ru/text12/38.htm>.
55. Соколов-Митрич Д. Реальный репортер. Почему нас этому не учат на журфаке?!. Санкт–Петербург : Питер, 2014. 256 с.
56. Стёжкин Сергей Сергеевич Программы путешествий на советском и российском телевидении: общее и особенное. URL : https://knowledge.allbest.ru/journalism/3c0b65625a3ad79b5c53a89421206d37_0.html.
57. Тертычный А. Жанры периодической печати. Москва, 2000. 312 с.
58. Тополова О. С. Использование дневниковой формы как проявление авторского самосознания в путевой литературе второй половины XVIII века. *Ученые записки Казанского университета. Сер. Гуманитарные науки.* 2012. Т. 154. Вып. 5. С. 223–231.
59. Тревел–журналистика. URL : <http://studcon.org/trevel-zhurnalistyka>.
60. Удовиченко Р. В. Развлекательное телевидение типология программ и потребности аудитории (на примере телепрограмм холдинга «СТС Медиа»). Москва, 2011. 193 с.

61. Уроки журналістики для починаючих: електронна бібліотека.
URL : <http://www.journ-lessons.com/litra.html>.
62. Фролова Т. И. Проблеми соціальної сфери в телевізійній журналістиці. *Известия Иркутской государственной экономической академии (Байкальский государственный университет экономики и права)*. 2014. № 2.
URL : <http://eizvestia.isea.ru/reader/article.aspx?id=19037>.
63. Шумов М. В. Тревел-проекти в контексті жанрів тележурналістики.
URL : [http://nfnnovate.com/content/files/psn/psn%202015/psn%207\(15\)-15/psn1\(9\)-15/psn2\(10\)15/psn3\(11\)15/p63.sn4\(12\)15/ncr%205\(13\)15/%D0%A8%D0%A3%D0%9C%D0%9E%D0%63.%92.pdf](http://nfnnovate.com/content/files/psn/psn%202015/psn%207(15)-15/psn1(9)-15/psn2(10)15/psn3(11)15/p63.sn4(12)15/ncr%205(13)15/%D0%A8%D0%A3%D0%9C%D0%9E%D0%63.%92.pdf).
64. Юсипович А. В. Типи програм на телебаченні України. *Наукові записки Інституту журналістики*. Київ, 2006. С. 63–68.
65. Юферева О. В. Наративні тенденції сучасної української тревел журналістики в соціокультурній перспективі (на матеріалі журналу «Мандри»). *Наукові записки Інституту журналістики*. 2013. Т. 53. С. 51–55. URL : file:///C:/Users/PK/Downloads/Nzizh_2013_53_10.pdf.
66. Fursich E., Kavoori A. Mapping a Critical Framework for the Study of Travel Journalism. *International Journal of Cultural Studies*. 2001. V. 4(2). P. 152–153.

ФАКТОЛОГІЧНІ ДЖЕРЕЛА

67. Алексеви́ч М., Логвиненко Б. Чайні традиції повертаються до Карпат. *Українер* : URL : <https://ukrainer.net/chajni-tradytsiyi-karpat/> (дата звернення: 27.02.2016).
68. Анжелюк С., Логвиненко Б. Бортники. Люди лісу. *Українер*. 1 лютого 2018. URL : <https://ukrainer.net/bortnyky/>.
69. Анжелюк С., Логвиненко Б. Хата-Майстерня — простір, що формує спільноту. *Українер*. 17 квітня 2018. URL : <https://ukrainer.net/hata-majsternya/>.
70. Арт-тусівка у Янгоні та колорит у м'янмарському потязі (№33). Ютуб. 11 липня 2015. URL : <https://www.youtube.com/watch?v=OuIXShw8QhI>.

71. Велосипедами по Австралії: царство мух, +40 в тіні і ні душі довкола (№46). Ютуб. 28 грудня 2015. URL : https://www.youtube.com/watch?v=8qa_mlfAefBo.
72. Вулкан, мопед і творчість на «райському» острові Балі (№44). Ютуб. 7 грудня 2015. URL : <https://www.youtube.com/watch?v=joiM8mRH1kI>
73. Двоколісні хроніки. Two-wheeled Chronicles. Ютуб. 2017. URL : <https://www.youtube.com/channel/UCiHkmNkkqHkqbKwcZbjIF0Q> (дата звернення : 12.09.2018).
74. Двоколісні хроніки. 2016. URL : http://twowheeledchronicles.com/pro_nas/?v=3943d8795e03.
75. Жертвоприношення, музика і ляльки-мотанки (№43). Ютуб. 12 листопада 2016 URL : <https://www.youtube.com/watch?v=JsI2-tn6slw>.
76. Логвиненко Б. Бакота: затоплений світ Валерія Діденко. Ukraïner. 20 жовтня. 2018. URL : <https://ukraïner.net/bakota/>.
77. Логвиненко Б. Сент-Міклош: замок, що вирішив бути». Ukraïner. 27 липня 2016. URL : <https://ukraïner.net/sent-miklosh/>.
78. Логвиненко Б., Жукевич І. Мотобол. Великий м'яч біля фортеці. Ukraïner. 7 листопада 2018. URL : <https://ukraïner.net/motobol/>
79. Логвиненко Б., Іващенко О. Космач. Цимбали для сина. Ukraïner. 9 жовтня 2018. URL : <https://ukraïner.net/kosmach-tsymbaly/>
80. Логвиненко Б., Карпенко Я. Шершенці: змінити свідомість села. Ukraïner. 22 вересня 2018. URL : <https://ukraïner.net/shershentsi/>
81. Логвиненко Б., Киричок Д. Чоловіча справа: запаски та постолі. Ukraïner. 27 вересня 2018. URL : <https://ukraïner.net/zapasky-i-postoly/>.
82. Логвиненко Б., Коник Я. Асканія-Нова: перший степовий заповідник. Ukraïner. 5 грудня 2018. URL : <https://ukraïner.net/askaniya-nova/>.
83. Логвиненко Б., Максименко М. Віднайти трюфелі. Ukraïner. 2 липня 2018. URL : <https://ukraïner.net/tryufeli/>.
84. Логвиненко Б., Максименко М. Кам'янець-Подільський. Кулі над фортецею. Ukraïner. 2 листопада 2018. URL : <https://ukraïner.net/kamyanets-podilsky/>.

85. Логвиненко Б., Максименкова М. Швейцарська сироварня, що змінила життя села. Українер. 28 липня 2018. URL : <https://ukrainer.net/syrovarnya/>.
86. Логвиненко Б., Опаріна І. Карпатські гори і буддизм із Донбасу. Українер. 9 березня 2018. URL : <https://ukrainer.net/karpaty-buddysty/>.
87. Логвиненко Б., Пирогова Д. Маленька Індія в Ужгороді. Українер. 5 травня 2017. URL : <https://ukrainer.net/malenka-indiya/>.
88. Логвиненко Б., Понеділок Н. Повернення до зони відчуження. Українер. 23 лютого 2018. URL : <https://ukrainer.net/zona-vidchuzhennya/>.
89. Логвиненко Б., Понеділок Н. Крістоф Лакарен. Вино всупереч всьому. Українер. 20 лютого 2018. URL : <https://ukrainer.net/lakaren/>.
90. Логвиненко Б., Савицька В. Тузловські лимани: дельфіни, птахи і волонтери Українер. 23 січня 2018. URL : <https://ukrainer.net/tuzlovski-lymany/>.
91. Логвиненко Б., Саражин М. Музей з пляшок Серафима Леська. Українер: веб–сайт. 8 листопада 2018. URL : <https://ukrainer.net/muzej-z-pliershok/>.
92. Півсвіту на велосипедах, або що таке Двоколісні хроніки. Ютуб. 28 вересня 2017. URL : <https://www.youtube.com/watch?v=1acQK8Vl6Xw>.
93. Про пригоди в іранському селі, побут іранців та насіння конопель (№22). Ютуб. 25 лютого 2015. URL : <https://www.youtube.com/watch?v=En540wsTZj>.
94. Про проект. Українер. 25 липня 2016. URL : <https://ukrainer.net/expedition>.
95. Таїланд. Дресировані мавпи і перший зуб в кокосовому раю (№57). Ютуб. 29 квітня 2017. URL : <https://www.youtube.com/watch?v=475ibsMeFGQ29.&fbclid=IwAR0zzkcvbeQNaIvye4VDXFBGFhDdokk9EN9CvzOldLJydaCSVhp2iUgO03k>.
96. Таїланд. Лазня, потяг і затори по-тайськи. Про нашу велотехніку (№59). Ютуб. 14 травня 2017. URL : <https://www.youtube.com/watch?v=I9dI0o1GBWE>
97. Oleh Slobodeniuk. Інстаграм : веб–сайт. URL : <https://www.instagram.com/olehslobodeniuk/>